

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА “ЗАЕДНО В ГРИЖАТА ЗА ВСЕКИ УЧЕНИК”

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Личният напредък на ученика в образователния процес е пряко зависим от екипната работа на учителите от различните образователни етапи, насочена към преодоляване на проблемите на приемствеността между етапите на основното образование. Преходите от детската градина в училище и от началния етап в прогимназиалния етап на основното образование съвпадат с кризисни периоди в личностното развитие на ученика, изразени в редица психически и физиологични промени. Различията в изискванията на учителите, макар и обективно обусловени от различията на комплексния характер на обучението в началния етап и предметно-ориентираното обучение в прогимназиалния, допълнително оказват негативно влияние върху развитието на ученика. Оптимизирането на психолого-педагогическите взаимодействия в класната стая в голяма степен изисква целенасочени усилия за отчитане принципа на приемственост между образователните етапи. Рефлексията на този принцип търсим в грижата за конкретния ученик, изразена в:

- проследяване на индивидуалния напредък чрез средства и форми, подкрепящи формиращото оценяване;
- екипна работа на учителите при планиране и реализиране на различни подходи в обучението, включително индивидуален и диференциациан.

Мотивирането на учителите да прилагат методи на проследяване и оценяване напредъка на учениците, които да включват участие на класа в избора на стратегии и критерии за оценяване и поемане на съвместна отговорност за крайния резултат, е значима задача пред българското образование. Тя може да се постигне чрез създаване на портфолио на всеки ученик - индивидуална папка с учебни материали и колекция от задания, доказващи усилията, прогреса и постиженията му. Участието на ученика при подбора на материалите за него и в създаване на критериите за оценка позволява то да бъде използвано като допълнително средство за оценяване, което предполага да се оцени не само конкретният резултат, но и процесът на учене. Чрез портфолиото не само се обогатява традиционната система за оценяване, но се усъвършенстват редица умения на ученика за подреждане и организиране на собствената им работа като част от

компетенциите на съвременния човек. Не на последно място то е средство, с което се приобщават родителите към проблемите в развитието на учениците, при това по начин, невъзможен с други типове оценяване.

Стимулиращите функции на портфолиото предявяват изисквания не само към съдържанието, но и към и външния му вид – въпрос често подценяван и оправдаван с възможностите на родителите или училището. Този проблем може да бъде компенсиран чрез осигуряване на функционални папки, еднакви за учениците от класа.

Съдържанието на ученическото портфолио дава богата информация за интересите и заложибите на ученика, за напредъка му в една или няколко предметни области за определен период от време, за индивидуалните му способности и уменията му да преценява своята дейност и да я съотнесе към другите, за евентуалните специални нужди и пр. Събирането на тази информация е продължителен процес, който надхвърля взаимодействията в класната стая. Идентифицирането и правилното насочване на интелектуалния и творческия потенциал на ученика следва да започват от детската градина и да подкрепят процеса на планиране на обучението. Резултатите от диагностиката на училищната готовност на детето в детската градина сами по себе си са значими, но недостатъчни за планиране на педагогическата дейност в училище.

Съществено предизвикателство остава въпросът за синхронизиране на методите и формите на работа с прилаганите от предходните учители на обучаваните ученици и на тази основа осигуряване на единен методически подход при отчитане на индивидуалните особености на учениците. Екипната работа между началните учители и учителите по учебни предмети от прогимназиалния етап при планиране на обучението и използване на резултатите от дейността на учениците за запознаване с техните възможности и заложиби е неоползотворен в практиката потенциал.

Осигуряването на дейностите, свързани с компенсиране липсата на приемственост между отделните образователни етапи, предполага наличие на допълнителни организационни и финансови условия, които са предизвикателство за много училища.

Срок на програмата – до края на 2021 година.

Общ бюджет на програмата – 300 000 лв., в т. ч. до 1500 лв. за дейности по публичност и информиране.

Модул 1 „Осигуряване на условия за системно проследяване на личните постижения на учениците чрез създаване на индивидуално портфолио и оценъчна карта”

– 100 000 лв., в т. ч. и средства за дейности за информиране и публичност

Модул 2 „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с учителите от детската градина” – 100 000 лв., в т. ч. и средства за дейности за информиране и публичност

Модул 3 „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с учителите от прогимназиалния етап” – 100 000 лв., в т. ч. и средства за дейности за информиране и публичност

2. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Обща цел

Повишаване качеството на образователния процес чрез осигуряване на плавен преход между детската градина и първи клас и между началния и прогимназиалния етап на основно образование. Изпълнението на настоящата програма ще има като краен ефект придобиване на увереност в собствените възможности, задържане на учениците в училище и мотивация за успешен преход в следващ образователен етап.

Конкретни (специфични) цели

1. Осигуряване на възможности за прилагане на индивидуален подход в обучението, основан на системно проследяване постиженията на учениците и отчитане на техния напредък от подготвителната група до завършване на основно образование.
2. Улесняване на прехода между отделните етапи на образование.
3. Създаване на партньорства и мрежи между училища и детски градини.

3. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Подкрепа на формиращото оценяване в началните класове чрез създаване на индивидуално портфолио за проследяване на напредъка на всеки ученик по време на обучението му в началния етап на основно образование.

- Съвместно планирани и проведени занимания от учители в подготвителната група на детската градина и от учители в първи клас за запознаване с индивидуалните особености на децата, които предстои да постъпят в първи клас, и за подпомагане на успешна адаптация на децата към новата им социална роля на ученик.

- Планирани и проведени уроци с „гостуващи учители“ съвместно от начални учители и от учители в прогимназиалния етап, включително и разработени дидактически материали, подпомагащи плавно преход от IV към V клас.

4. ОБХВАТ

Програмата съдържа три модула, които обхващат дейности на учителите за оценяване на учениците от началния етап и за оптимизиране прехода им от детска градина към училище и от началния към прогимназиалния етап на основното образование:

Модул 1 „Осигуряване на условия за системно проследяване на личните постижения на учениците чрез създаване на индивидуално портфолио”

Модул 2 „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с учителите от детската градина”

Модул 3 „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с учителите от прогимназиалния етап”

5. БЕНЕФИЦИЕНТИ

Всички общински и държавни институции, които осъществяват прием на ученици в първи и в пети клас и за които може да бъде проследен ефектът от приемствеността между детска градина и училище и/или между начален и прогимназиален етап.

Допустими партньори по модул 2 и по модул 3 – частните училища/детски градини, които могат да се включват в дейностите, но средствата се изразходват само от бенефициентите по програмата.

6. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

МОДУЛ 1 „Осигуряване на условия за системно проследяване на личните постижения на учениците чрез създаване на индивидуално портфолио”

Описание на дейността

Дейността се осъществява от съответния начален учител и е свързана със системно проследяване на личните постижения на учениците от паралелката чрез създаване на индивидуално портфолио, съдържащо информация за успеха на ученика по всички учебни предмети. За целта е необходимо да се осигурят материали за изготвяне на индивидуално портфолио с еднакъв дизайн за всички ученици от паралелката.

Участието на ученика при създаване на критериите за оценка и при подбора на материалите за портфолиото позволява то да бъде използвано като допълнително средство за оценяване и да се оцени не само конкретен резултат, но и процесът на учене.

Принципи на финансиране:

По модула се финансира:

1. Осъществяване дейности, свързани с:

- проучване и събиране на доказателства за напредъка на ученика;
- запознаване с условията на развитие на ученика извън училище – семейна среда, извънучилищни дейности и др.;
- изготвяне на критерии за оценяване на резултатите от дейността на ученика;
- разработване и провеждане на диагностични тестове за установяване на затруднения в обучението на определени ученици.

Допустими са разходи за възнаграждения на учителите за допълнителна работа до 10 часа, изпълнявани извън нормата за задължителна преподавателска работа, в т.ч. подготовка на материали, посещения на място и др., като за един час се заплащат 12 лв., в т.ч. и за осигурителни вноски за сметка на работодателя върху сумата.

2. Осигуряване на материали за изготвяне на индивидуално портфолио на всички ученици от паралелката.

Допустими са административни разходи, в т.ч. закупуване на материали за портфолио на всеки ученик от паралелката в размер до 12 лв. за всеки ученик в паралелката.

Документацията, която удостоверява закупуването на материали, се съхранява от счетоводителя в училището.

Дейностите по създаването на портфолиото по т. 1 и т. 2 се планират, финансират и отчитат до края на 2021 година, но поддържането му се осъществява през цялата учебна година. Максималният бюджет за едно проектно предложение е 408 лв.

За участие по модула училищата кандидатстват с разработен проект, в който описват вида и съдържанието на портфолиото, дейностите, които ще бъдат реализирани, както и паралелките от началния етап, които ще се включат. Всеки проект предвижда осигуряване на портфолио за всички ученици от паралелката (до 24 бр.). Проектното предложение се вписва във формуляр, който се одобрява от директора на училището.

Възлагането, изпълнението и отчитането на дейностите се извършват от директора на училището. Директорът осъществява контрол по изпълнението на проектното предложение.

Оценяване и класиране на проектите

Оценяването на проектните предложения се извършва от регионална комисия,

определена със заповед на началника на регионалното управление на образованието (РУО), а класирането им – от национална комисия в МОН, назначена със заповед на министъра на образованието и науката.

Критерии за оценка:

Оценяването на проектите се извършва по следните критерии:

- допустимост на проекта;
- наличие на формуляр за кандидатстване;
- мотивационно писмо на всеки от началните учители – класни ръководители на паралелки, които ще участват в проекта;
- аргументация на проектното предложение с посочен брой ученици.
- бюджет.

МОДУЛ 2 „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с учители от детската градина”

Описание на дейността

Дейността се осъществява от екип от педагогически специалисти, който се състои от учител в детска градина и учител от начален етап в училище. Насочена е към осигуряване на плавен преход между детската градина и училището. Изпълнението ѝ включва посещение от началния учител на педагогическа ситуация в детската градина за запознаване с образователната среда и възможностите за развитие на децата, които предстои да постъпят в първи клас, както и подкрепа при адаптацията им в училище чрез участие на детския учител в учебни часове.

Координацията и финансирането на дейността на сформиранияте учителски екипи се осъществяват чрез директорите на училищата.

Принципи на финансиране

По модула се финансират дейности, свързани със съвместна работа на педагогически специалисти от началния етап на основното образование и от подготвителната група на детската градина, за:

- споделяне на информация за готовността на детето за училище;
- планиране на образователни дейности;
- разработване на дидактически материали за реализиране на планираните учебни занятия;
- обща изява на децата от подготвителна група и от първи клас;
- педагогическа подкрепа на детето за по-успешната му адаптация в училище чрез провеждане на педагогически ситуации с участието на начален учител и

- на уроци с участието на детски учител;
- провеждане на открити уроци;
  - провеждане на работни срещи, включително и онлайн, за споделяне на добри практики;
  - консултиране с ресурсни учители, психолози и други специалисти относно възможности за подпомагане развитието на деца със специални образователни потребности.

Допустими са разходи за възнаграждения на учителите за допълнителна работа, свързана със съвместно планиране и провеждане на работни срещи и обща дейност до 10 часа, като за всеки час, проведен извън нормата за задължителна преподавателска работа, се заплащат 12 лв., в т.ч. и за осигурителни вноски за сметка на работодателя върху сумата. Един час може да се отчита от двама учители само когато е налице доказателство – разработен урочен план, подготвени и използвани в хода на урока/педагогическата ситуация дидактически материали и средства.

По модула са допустими административни разходи в размер на 20 лв. за изпълнение на проектното предложение, в т.ч. за закупуване на материали за планиране и осъществяване на уроци.

Документацията, която удостоверява провеждането на дейностите по модула, се съхранява в училището.

За финансиране по модула учителските екипи кандидатстват с разработен проект, в който описват дейностите, които ще бъдат реализирани, групите/паралелките и броя ученици в тях, броя планирани проведени часове и темите на съвместно провежданите уроци, както и прогнозните разходи за изпълнението (при максимален бюджет 260 лв. за проектно предложение).

Възлагането, изпълнението и отчитането на дейностите се извършват от директора на училището и/или детската градина. Съответният директор осъществява контрол по изпълнението на проектното предложение.

Оценяване и класиране на проектите предложения

Оценяването на проектите предложения се извършва от регионална комисия, определена със заповед на началника на РУО, а класирането им – от национална комисия в МОН, определена със заповед на министъра на образованието и науката.

Критерии за оценка

Оценяването на проектите се извършва по следните критерии:

- допустимост на проекта;

- формуляр за кандидатстване;
- училищен екип;
- обосновка на проекта;
- бюджет.

Необходими документи за кандидатстване

- допустимост на проекта;
- попълнен формуляр за кандидатстване;
- мотивационни писма на всички участници в екипите по проекта;
- декларации на всеки участващ учител, с която декларира, че дейностите се извършват извън часовете от учебния план;
- съгласие на директора на детската градина за включване на детския учител в изпълнението на проекта.

МОДУЛ 3 „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с учителите от прогимназиалния етап“

Описание на дейността

Дейността се осъществява от екип от педагогически специалисти, който включва учител в начален етап – класен ръководител на ученици от IV клас, и учители в прогимназиален етап, които преподават на ученици в V клас. Насочена е към осигуряване на по-плавен преход между отделните етапи, към обмяна на добри практики между педагогическите специалисти, към обогатяване на познанията за възрастовите особености на учениците и адекватна реакция за подкрепата им.

Координацията и финансирането на дейността на сформирания екип се осъществяват чрез директорите на училищата.

Принципи на финансиране

По модула се финансират дейности, свързани със съвместна работа на начални учители и учителите по учебни предмети в прогимназиалния етап от същото или от друго училище, в което се обучават преобладаващото мнозинство от учениците след завършване на IV клас.

Съвместната работа на сформирания екип от педагогически специалисти е насочена към:

- планиране на уроци и разработване на дидактически материали за съвместно реализиране на образователни дейности;
- провеждане заедно на уроци по БЕЛ, математика и предмети, свързани с

природните и с обществените науки, изучавани в началния и в прогимназиалния етап;

- провеждане на работни срещи, включително онлайн, за обмен на добри педагогически практики и за синхронизиране на изискванията към изявата на учениците.

Допустими са разходи за възнаграждения на учителите за провеждане на допълнителна работа, свързана със съвместно планиране и реализиране на преподавателската дейност по различни учебни предмети, до 50 часа максимум, като за един учебен час, проведен извън нормата за задължителна преподавателска работа (на “гостуващия” учител), се заплащат 12 лв., в т.ч. и за осигурителни вноски за сметка на работодателя върху сумата. Съвместно провежданите от двама учители уроци се планират поравно за учебния предмет в IV и за V клас. На учителя, който провежда часа в рамките на нормата си за задължителна преподавателска работа, не се заплаща по националната програма, а само на “гостуващия” учител от другия образователен етап, който участва в провеждането на часа и подпомага с дейността си изявата на учениците.

По модула са допустими административни разходи в размер на 20 лв. за изпълнение на проектното предложение, в т.ч. за закупуване на материали за планиране и осъществяване на уроци.

За финансиране по модула учителският екип кандидатства с разработен проект, в който описва дейностите, които ще бъдат реализирани, паралелките и броя ученици в тях, броя планирани проведени часове и темите на съвместно провежданите уроци, както и прогнозните разходи за изпълнението (при максимален бюджет 620 лв. за проектно предложение).

Възлагането, изпълнението, отчитането и контролът на дейностите се извършват от директора на училището.

Документацията, която удостоверява провеждането на дейностите по модула, се съхранява в училището.

Оценяване и класиране на проектните предложения

Оценяването на проектните предложения се извършва от регионална комисия, определена със заповед на началника на РУО, а класирането им – от национална комисия в МОН, определена със заповед на министъра на образованието и науката.

Критерии за оценка

Оценяването на проектите се извършва по следните критерии:

- допустимост на проекта;

- формуляр за кандидатстване;
- сформиран екип за изпълнение на проекта (за всяка отделна група/паралелка);
- описание на проекта;
- бюджет.

Необходими документи за кандидатстване

- попълнен формуляр за кандидатстване;
- мотивационни писма на всички участници в екипите по проекта;
- декларации на всеки участващ учител, с която декларира, че дейностите се извършват извън часовете от учебния план;
- съгласие на съответния директор/директори за осъществяване на проекта.

Процедури и срокове за кандидатстване, оценяване и класиране на проектите

В срок до 10 юни 2021 г. РУО информира училищата за възможността да бъдат бенефициенти по съответния модул на програмата.

С решение на педагогическия съвет на училището и със заповед на директора на училището се определят учителите от начален етап, на които се възлагат подготовката и изпълнението на дейностите по съответния модул.

Всяко проектно предложение се вписва във формуляр и се одобрява от директора на училището.

В срок до 9 юли 2021 г. регионалната комисия оценява постъпилите проектни предложения, вписва в протокол резултатите от оценяването и изпраща в дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование” в Министерството на образованието и науката обобщената информация от протоколите с оценените и с недопуснатите до оценяване училищни проекти по електронната поща във формат Excel.

Подаването и оценяването на проектните предложения може да се извършват и по електронен път, като РУО уведомяват институциите за тези възможности.

В срок до 23 юли 2021 г. националната комисия изготвя проекти на списъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения и го публикува на електронната страница на МОН.

В срок до 30 юли 2021 г. училищата може да подават предложения за отстраняване на технически пропуски и неточности.

До 5 август 2021 г. комисията предлага на министъра на образованието и науката за одобряване окончателния списък.

Средствата се предоставят на училището чрез финансиращия орган след

обнародване в „Държавен вестник“ на съответното Постановление на Министерския съвет.

Отчет на резултатите по модулите на програмата

В срок до 10 декември 2021 г. училищата и детските градини представят в РУО отчет за изпълнението на дейностите по модулите на програмата.

Регионалната комисия съгласува отчетите на училищата и в срок до 20 декември 2021 г. представя в дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование“ на МОН доклад за изпълнението на дейностите по модулите на програмата.

До 20 януари 2022 г. националната комисия предоставя за публикуване на електронната страница на МОН обобщена информация за изпълнението на дейностите по модулите на програмата.

Други специфики при изпълнението на програмата

Оценяването на училищните проекти се извършва в съответствие с изисквания за оценяване, определени от МОН.

При непълно усвояване на средства по единия модул и недостиг на средства по другия в рамките на програмата се допуска прехвърляне на средства между модулите, включително и промяна на индикативния бюджет на проектите.

При обективна необходимост от извършване на промени във финансираните проекти директорите на детските градини/училищата изготвят мотивиран доклад до началника на РУО. Промените се одобряват от началника на РУО.

Замяна в списъчния състав на участниците може да бъде извършвана от директора на училището, след съгласуване с РУО.

7. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

Модул 1. „Осигуряване на условия за системно проследяване на личните постижения на учениците чрез създаване на индивидуално портфолио”

- брой учители – 500;
- брой паралелки – 500;
- брой ученици с портфолио – 11 000.

Модул 2. „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с учителите от детската градина”

- брой проектни предложения – 350;
- брой учители – 700;
- брой часове – 7000.

Модул 3. „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с детски учители и учители по учебни предмети от прогимназиалния етап“.

- брой проектни предложения – 180;
- брой учители – 850;
- брой часове – 9 00.

8. МОНИТОРИНГ

При реализацията на програмата се осъществява мониторинг от РУО, който включва:

- оценяване на проектните предложения на училищата;
- изготвяне на справки, анализи, отчети и доклади, свързани с изпълнението на програмата;
- изготвяне на становища и доклади при обективна необходимост от промени в списъка и одобрените проекти и в самите проекти след стартирането им;
- обобщаване на отчетите за изпълнението на дейностите по модулите на програмата, предоставени от училищата;
- посещение и проверки в училище;
- изготвяне на справка за окончателно приключване на дейностите по програмата.

9. ДЕМАРКАЦИЯ

Средствата по националната програма не могат да се използват за дейности, финансирани от фондовете на Европейския съюз и друго национално финансиране.